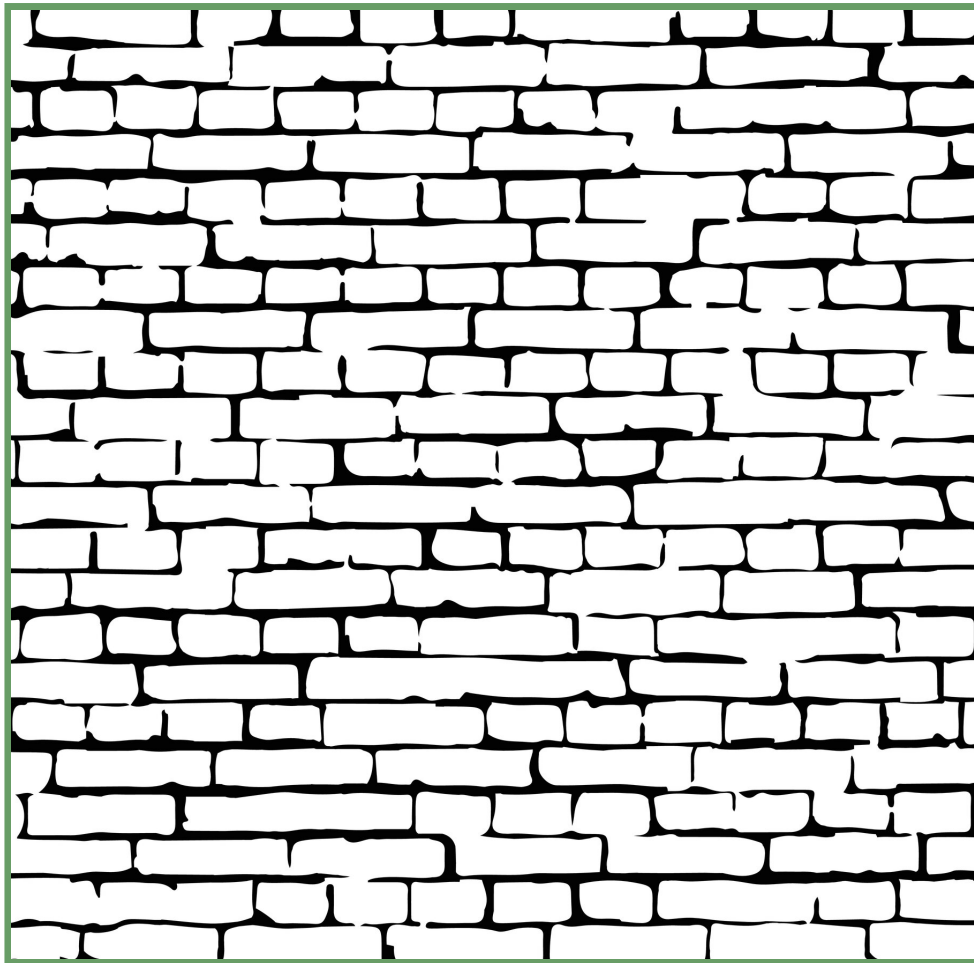

Building More Vocabulary

Building More Communicative Competence i engelsk og tysk

Maj 2025
Merete Olsen, Søren Hattesen Balle & Petra
Klimaszyk

Building More Vocabulary

– **Building More Communicative Competence i engelsk og tysk**

1. udgave 2026

Copyright © 2025 Forfatterne & NCFE

Forfattere: Merete Olsen, Søren Hattesen Balle & Petra Klimaszyk

Indholdsfortegnelse

Introduktion	4
Hvem har bidraget?	4
Lærervejledning til undervisningsdesignet	6
Hvad er problemet?	6
Hvad er målet?	6
Hvordan gør man det?	7
Opmærksomhedsøvelser	10
Opmærksomhedsøvelse - ordforråds kategorier	11
Opmærksomhedsøvelse - skabelon til et spil	14
Den cirkulære designskabelon	17
Fase 1: Hverdagssprog	18
Fase 2: Fagspecifikt sprog	19
Fase 3: Kommunikation	19
Forløbseksempler i engelsk og tysk	21
Kilder	22

Introduktion

Hvordan understøtter man elevers autentiske faglige kommunikation gennem produktion af faglige tekster og brug af et præcist fagligt ordforråd i både engelsk og tysk?

I det følgende giver vi et bud på dette. Vi præsenterer først et undervisningsdesign med eksempler på ordforrådsøvelser og dernæst *Den cirkulære designskabelon*, en model du som lærer kan bruge til at designe undervisningsforløb med fokus på ordforråd ved hjælp af.

I tilknytning til materialet er der 2 forløbseksempler i engelsk (begge fra 8. klasse) og en introduktion til værktøjet ”placemats” samt 2 forløbseksempler i tysk (6. og 8. klasse), som kan bruges som inspiration i arbejdet med elevernes faglige ordforråd og produktion af faglige tekster.

Vores undervisningsdesign kan skabe rammer for arbejdet med sproglig opmærksomhed i forhold til forskellige kategorier af ordforråd, faglig viden og faglig tekstproduktion på sprogene engelsk og tysk. Desuden lægger undervisningsdesignet op til meningsfuld kommunikation om faglige emner (fx madspild, havforurening og storbyliv) med andre unge såvel nationalt som internationalt.

Undervisningsdesignet og forløbseksemplerne er lavet på baggrund af en undersøgelse af, hvordan der i skolens sprogundervisning kan arbejdes videre med udvikling af elevernes faglige ordforråd og faglige tekstkompetence i sprogfagene engelsk og tysk.

Hvem har bidraget?

Undersøgelsen er udarbejdet af:

- Engelsklærerne Inge Fotel Alfredsen fra Avedøre Skole, Lise Østbirk Bencard fra Tybjerg Privatskole og Christian Grosen fra Strøbyskolen.

- Tysklærerne Elin Fredsted Ravn fra Højby Friskole og Christian Geisler fra Herstedlund Skole.
- Lektor i engelsk Merete Olsen, lektor i engelsk Søren Hattesen Balle og lektor i tysk Petra Klimaszyk fra Professionshøjskolen Absalon.

Projektet er støttet af Det Nationale Center for Fremmedsprog, NCFE.

Modeller og rammer til arbejdet med ordforrådstilegnelse i autentiske læringsmiljøer er afprøvet på Avedøre Skole, Tybjerg Privatskole, Højby Friskole og Herstedlund Skole i 2021-2023.

Desuden har professor emerita Birgit Henriksen bidraget med sin ekspertise indenfor ordforråd og ordforrådstilegnelse i forbindelse og postdoc Line Krogager Andersen og adjunkt Signe Hannibal Jensen fra Syddansk Universitet har deltaget i undersøgelsen som sparringspartnere og rådgivere i forhold til organisering og arbejdet med ordforråd.

Lærervejledning til undervisningsdesignet

Hvad er problemet?

Der er ikke kun et øget krav til elevernes ordforrådstilegnelse i folkeskolens engelskundervisning og tyskundervisning. Der er også et øget krav til den enkeltes ordforrådskompetencer og tekstkompetencer i uddannelsessystemet og i samfundet generelt. Herudover er det blevet vigtigt at kunne forstå og bruge et fagligt ordforråd og faglige genrer i engelskfaget og i tyskfaget i folkeskolen.

Spørgsmålene er blandt andet:

- Hvordan kobler man tilegnelsen af et fagligt og akademisk (= skolefagligt) ordforråd til anvendelsen af ordforrådet i meningsfulde faglige tekstproduktioner?
- Hvorfor er det vigtigt at skabe opmærksomhed om forskellen på faglige og ikke-faglige ord - og hvordan gør man det?
- Hvordan arbejder man med et fagligt og akademisk ordforråd og faglig tekstproduktion uanset det sproglige niveau – og uanset om eleverne er erfarne eller uerfarne med sprogene engelsk og tysk?

Hvad er målet?

Målet er at:

- Styrke skoleelevers tilegnelse af et akademisk og fagspecifikt ordforråd, så de kan bruge det til at kommunikere om faglige emner af interesse, relevans og betydning for dem selv og andre.
- Øge skoleelevers opmærksomhed på forskelligt ordforråd som hverdagsord, førfaglige ord, faglige ord og akademiske ord.

- Fremme skoleelevers forståelse for relevansen af at tilpasse sit ordforråd efter forskellige kommunikative situationer i kontinuummet mellem hverdagsprog og fagsprog.

Hvordan gør man det?

Der er følgende praksisanbefalinger til arbejdet med skoleelevers:

1. tilegnelse af fagligt og akademisk ordforråd
2. produktion af faglige tekster
3. faglig kommunikation

Brug aktuelle faglige temaer

Eleverne skal arbejde med aktuelle emner som fx bæredygtighed, madspild mm. Her kan læreren inddrage flere af sine egne fag i tværfaglige forløb, hvor eleverne får mulighed for at fordybe sig i forskellige faglige emner og lære de tilhørende fagord. Nogle af undervisningsforløbene og ressourcerne fra projektet har vist, at eleverne allerede i begynderundervisningen (fx 6. klasse i tysk) kan arbejde med et fagligt indhold og dermed et fagsprog ud over det almindelige hverdagsprog. Dette kræver dog, at elevernes sproglige bevidsthed øges, og at skriveprocessen stilladseres af læreren.

Brug kommunikationsmedier som motivation til faglig tekstproduktion

Eleverne skal have mulighed for at arbejde med forskellige digitale kommunikationsmedier som fx videoer, blogs, instagram posts, hjemmesider osv, som de er fortrolige med fra deres hverdag, og som kan motivere til faglig tekstproduktion.

Sæt fagligt ordforråd og faglig tekstproduktion ind i en meningsfuld kontekst

Eleverne skal have mulighed for at indgå i autentiske kommunikationssituationer, hvor det giver mening for dem at løfte deres sprog fra et hverdagsprog til et fagsprog i deres egne fagtekster.

Tag udgangspunkt i elevernes hverdagsprog på fremmedsproget

Eleverne skal tage afsæt i deres hverdagsprog på fremmedsproget for at udvikle et fagligt sprog, så de kan bruge det til at fremstille faglige tekster. De fleste elever har et hverdagsprog på engelsk, som de kan bruge som afsæt. De fleste elever har ikke samme oplevelse i forhold til tysk - måske fordi eleverne ikke udsættes for det tyske sprog i samme grad, som de udsættes for det engelske sprog i deres dagligdag. Hverdagsproget i tysk skal udvikles samtidig med udviklingen af fagsproget.

Se evt. anbefalinger til arbejdet med det faglige ordforråd og brugen af strategier til faglig ordforrådstilegnelse i lærervejledningen i inspirationsmaterialet [Building Vocabulary – Building Communicative Competence](#), som også er udkommet i NCCF's vidensbank.

Skab opmærksomhed om forskellige ordforrådskategorier

Eleverne skal udvikle opmærksomhed om, at der findes forskellige kategorier af ord - fx generelle, akademiske, førfaglige og faglige ord. Eleverne og læreren kan bruge *Opmærksomhedsøvelse – ordforrådskategorier* og *Opmærksomhedsøvelsen - skabelon til et spil* til dette formål i næste kapitel. Øvelserne kan hjælpe elever med at blive i stand til at stilladsere hinanden i udviklingen af et præcist fagsprog i forbindelse med faglig tekstproduktion - fx hvis de læser med på hinandens tekster. Opmærksomhedsøvelserne har nemlig vist sig at ændre på elevernes bevidsthed om forskellige kategorier af ord og deres brug i faglige og ikke-faglige tekstlige sammenhænge. Øvelserne har fungeret som et redskab, eleverne kan anvende til at opgradere deres tekster ved at bruge et mere præcist valgt ordforråd.

Stilladser og gentag det faglige og akademiske ordforråd

Eleverne skal have mulighed for at arbejde med de faglige og akademiske ord i forskellige ordforrådsfokuserede aktiviteter for at hjælpe dem til at producere faglige tekster på fremmedsproget. For at ord læres til brug, skal de gentages mange gange og i meningsfulde sammenhænge. Ordforrådsfokuseret stilladsring er en nødvendig forudsætning for elevernes produktion af faglige tekster - særligt med henblik på at give eleverne ejerskab til det faglige og akademiske ordforråd, så der sker progression i deres mundtlige og skriftlige fagtekstlige kompetencer.

Byg bro fra fagligt og akademisk ordforråd til faglig tekstproduktion

Eleverne skal hjælpes med at gøre det receptive faglige og akademiske ordforråd produktivt ved at arbejde med forskellige ordforrådsfokuserede aktiviteter, der hænger sammen med hinanden og har forbindelse til det endelige tekstprodukt. Eleverne skal kunne skrive faglige tekster, hvor det faglige og akademiske ordforråd bruges til faglig kommunikation.

På baggrund af anbefalingerne kunne der lægges an til en mere systematisk brobygning mellem skolens danskfag og sprogfagene engelsk, tysk og fransk. Måske kunne danskfaget i højere grad ses som et sprogfag, hvor der arbejdes med sproglig opmærksomhed og udvikling af ordforråd, herunder akademisk og fagligt ordforråd, og strategier til tilegnelse af et sådant ordforråd. Derudover kunne det anbefales, at der støttes op om samarbejdet mellem sprogfagene og skolens øvrige fag som fx samfundsfag, historie og natur/teknologi, så eleverne møder fagligt og akademisk ordforråd i skolens fagrække.

Et andet perspektiv kunne være, at et fokuseret arbejde med ordforrådsøvelser kan bidrage til at få de elever med, som føler sig udfordrede i sprogundervisningen (ifølge professor emerita Birgit Henriksen).

Opmærksomhedsøvelser

Ved Søren Hattesen Balle & Merete Olsen

TIL LÆRERNE

Kategorisering af ordforråd ift. arbejdet med ordforråd i projektet:

- **det generelle ordforråd**
 - er ikke fagspecifikt - men bruges i alle teksttyper.
 - er det meste frekvente af de forskellige ordforrådstyper, vi opererer med.
 - forekommer i alle almindelige samtaler - og er dermed det ordforråd, alle i forvejen kender i større eller mindre grad.
 - svarer i princippet til det ordforråd, der er særligt for BICS/Basic Interpersonal Communication Skills (Cummins, 2008).
- **det skolefaglige ordforråd**
 - bruges i skolens sprog.
 - er ikke fagspecifikt - men optræder på tværs af fagdiscipliner - på tværs af fag.
 - findes fx i skolefaglige tekster - tekster der bruges i skolen, og som er skrevet til skolen (ikke i litterære tekster).
 - er ikke hverdagssprog.
 - kan man bringe med sig fra fag til fag - der er en større overførsel.
- **det førfaglige ordforråd**
 - ligger i grænsefladen mellem det generelle og det faglige ordforråd.
 - kaldes af nogen for gråzoneordforrådet (Gimbel, 1995).

- Kan man have en tendens til at overse.
- pointen er, at det her ordforråd kan være vitalt at beskæftige sig med for at skabe et grundlag for det skolefaglige og det faglige ordforråd.
- vores tekster, altså de tekster, som I som elever skal læse, og som vi som lærere vil undervise i, vil nok ikke ligge i det, som man kan kalde for *fully technical vocabulary*.
- **det faglige ordforråd**
- bruges i faglige tekster og er disciplinspecifikt.
- vil være et helt bestemt ordforråd for fx historie, science, matematik osv.

Opmærksomhedsøvelse - ordforråds kategorier

Der findes fire forskellige kategorier af ordforråd, som disse ord og vendinger kan inddeles i:

- det generelle ordforråd
- det skolefaglige ordforråd
- det førfaglige ordforråd
- det faglige ordforråd

Instruktion til eleverne

I skal til at:

- arbejde med forskellige slags ord og vendinger, man kan støde på i tekster om faglige emner
- arbejde med at huske ord og vendinger og kunne bruge dem
- men først skal I finde ud af, hvilke kategorier af ord og vendinger, der findes i tekster om faglige emner

TIL ELEVERNE

4 forskellige slags ord:

- **generelle ord** = de ord I bruger når I taler sammen og skriver til hinanden.
- **skolefaglige ord** = ord I bruger i flere fag - fx analysere, organisere, abstrakt, princip, kommunikere.
- **førfaglige ord** = de ord I kan bruge både i og udenfor skolen, men som er lidt faglige - fx vaccination, forurening, dyreliv, rap, højdespring, ligning, værktøj, madordning, personkarakteristik, instrumenter osv.
- **faglige ord** = de ord I bruger i fagene i skolen - fx i historie, natur/teknologi, matematik osv.

Øvelsen

I skal i de tre fagtekster herunder finde de generelle ord, de skolefaglige ord, de førfaglige og de faglige ord, fordi I skal udarbejde forskellige faglige tekster og har brug for at kende forskel på alle disse kategorier.

Hvorfor egentlig det?

Fordi når I skal skrive fagtekster, skal I kunne skrive dem med en slags ekspertviden.

Derfor skal I kunne kende forskel på disse 4 ordforråds-kategorier - altså det generelle, det skolefaglige, det førfaglige og det faglige ordforråd.

I kan bruge oversigten over kategorierne undervejs, når I arbejder med øvelsen.

Forklaring til øvelsen med farvekoder

I fagteksterne under A):

- kan I se eksempler på **generelle ord** - nemlig de ord, der er blå.
Det er ord, som bruges i alle slags tekster.
- kan I se eksempler på **skolefaglige ord** - nemlig de ord, der er gule.
Det er ord, som bruges i mange forskellige faglige tekster, ligegyldigt hvilket fagligt emne det handler om.
- kan I se eksempler på **førfaglige ord** - nemlig de ord, der er grønne.
Det er ord, som bruges i alle slags tekster - både i ikke-faglige og i faglige tekster.

- kan I se eksempler på **faglige ord** - nemlig de ord, der er røde.
Det er ord, som kun bruges inden for bestemte fagområder.

I fagteksterne under B):

- skal I selv finde eksempler på **generelle ord** - I skal gøre disse ord blå
- skal I selv finde eksempler på **skolefaglige ord** - I skal gøre disse ord gule
- skal I selv finde eksempler på **førfaglige ord** - I skal gøre disse ord grønne
- skal I finde eksempler på **faglige ord** - I skal gøre disse ord røde

A: Dansk fagtekst - modeltekst

Verdenshavene - deres temperatur, kemi, strøm og liv – driver de globale systemer, som gør Jorden beboelig for mennesker. Håndteringen af denne livsvigtige ressource er afgørende for menneskeheden som helhed, men også for afbødningen af klimaforandringernes konsekvenser.

A: Dansk fagtekst - øvelse

Over tre milliarder menneskers levebrød er afhængig af biodiversiteten i hav- og kystområder. Men i dag bliver der overfisket med omkring 30 procent, hvilket er langt over det niveau, hvor fiskebestandene kan reproducere bæredygtigt.

Verdenshavene absorberer omkring 30 procent af den CO₂, der produceres af mennesker, og der er sket en stigning i havforurening på 26 procent siden starten af den industrielle revolution. Havforurening, som hovedsageligt stammer fra landbaserede kilder, er ved at nå et alarmerende niveau. I gennemsnit er der 13.000 stykker plastikaffald på hver kvadratkilometer i havet.

(UNDPs nordiske kontor. (n.d.). *FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling*. Lokaliseret på <https://www.verdensmaalene.dk/maal/14>)

A: Engelsk fagtekst - modeltekst

Around the year 2030, 10 years, 259 days and 10 hours away from now, we will be in a position where we will set off an irreversible chain reaction beyond human control that will most likely lead to the end of our civilization as we know it. That is, unless in that time permanent and unprecedented changes in all aspects of society have taken place, including a reduction of our CO₂ emissions by at least 50 per cent. And please note that these calculations are depending on inventions that have not yet been invented at scale. Inventions that are supposed to clear our atmosphere of astronomical amounts of carbon dioxide.

(Greta Thunberg: *No One Is Too Small to Make a Difference*, 2019)

B: Engelsk fagtekst - øvelse

Furthermore these calculations do not include unforeseen tipping points and feedback loops, like the extremely powerful methane gas escaping from rapidly thawing Arctic permafrosts. Nor do they include already locked-in warming, hidden by air pollution, nor the aspect of equity, nor climate justice, clearly stated throughout the Paris Agreement, which is absolutely necessary to make it work on a global scale.

(Greta Thunberg: *No One Is Too Small to Make a Difference*, 2019)

B: Tysk fagtekst - øvelse

Während der Handel in Deutschland nur für vier Prozent der weggeworfenen Lebensmittel verantwortlich ist, stammt mehr als die Hälfte der Abfälle aus privaten Haushalten. Hier fallen jährlich rund sieben Millionen Tonnen an. Circa 40 Prozent davon wären der Stuttgarter Studie zufolge vermeidbar, wenn Verbraucher weniger einkaufen, richtig lagern und Reste nicht bedenkenlos wegwerfen würden. Hier hilft die App der Kampagne Zu gut für die Tonne! bei Einkauf, Vorratsplanung, Lagerung – und mit mehr als 400 Rezepten beim Verwerten von Resten.

(Goethe Institut - Petra Schönhöfer: *Geht das noch oder muss das weg ?*- 2020)

Opmærksomhedsøvelse - skabelon til et spil

Instruktion til lærerne

Find en fagtekst, I skal arbejde med i undervisningen.

Til dit eget brug skal du inddele teksten med farvekoderne:

- generelle ord og vendinger = blå

- skolefaglige ord og vendinger = gul
- førfaglige ord og vendinger = grøn
- faglige ord og vendinger = rød

Klip ord og vendinger ud af teksten i alle 4 kategorier, i 3 af kategorierne eller i 2 af kategorierne. På den måde kan spillet differentieres ift. elevernes formåen og i forhold til dit fokus i undervisningen. NB: ordene og vendingerne skal ikke farvekodes.

Til spillet skal du bruge farvet papir/karton - blå, gul, grøn og rød - så eleverne kan kategorisere de udklippede ord fra teksten i henholdsvis 4, 3 eller 2 af kategorierne.

Skriv de forskellige kategoriers betegnelser og definitioner på hvert af papir-/kartonstykkerne, så eleverne under spillet hele tiden kan orientere sig.

Eleverne skal arbejde i par eller grupper, så de kan forhandle om kategoriseringen af ordene og vendingerne.

HUSK - det handler om at få eleverne gjort opmærksom på, at der findes forskellige slags ord og vendinger med forskellige slags værdi - ikke så meget om, at der er et rigtigt svar på øvelsen. Forhandlingen mellem eleverne er mere væsentlig end selve resultatet. Din egen farvekodning af teksten kan du bruge som guideline, når du skal hjælpe eleverne på vej.

Instruktion til eleverne

I skal til at arbejde med forskellige slags ord og vendinger, man kan støde på i tekster om faglige emner.

I skal også arbejde med at huske ord og vendinger og kunne bruge dem.

Men først skal I finde ud, hvilke slags ord og vendinger, der findes i tekster om faglige emner.

I kan inddele ord og vendinger i fire forskellige slags:

- de generelle
- de skolefaglige
- de førfaglige
- de faglige

Hvorfor egentlig det?

Fordi når I selv til at skal skrive fagtekster, skal I kunne skrive dem med en slags ekspertviden. Derfor skal I kunne kende forskel på disse 4 slags ord og vendinger - altså det generelle, det skolefaglige, det førfaglige og det faglige ordforråd.

Spilleregler - til eleverne

I skal forhandle med hinanden om, hvor I vil lægge de udleverede ord og vendinger på de blå ark, gule ark, grønne ark og røde ark.

Forklaring til spillets farvekoder:

- I skal finde de **generelle ord og vendinger** og lægge dem på det blå ark.
Det er ord og vendinger, som bruges i alle slags tekster.
- I skal finde de **skolefaglige ord og vendinger** og lægge dem på det gule ark.
Det er ord og vendinger, som bruges i mange forskellige faglige tekster, ligegyldigt hvilket fagligt emne det handler om.
- I skal finde de **førfaglige ord og vendinger** og lægge dem på det grønne ark.
Det er ord og vendinger, som bruges i alle slags tekster - både i ikke-faglige og i faglige tekster.
- I skal finde de **faglige ord og vendinger** og lægge dem på det røde ark.
Det er ord og vendinger, som kun bruges inden for bestemte fagområder.

I kan bruge oversigten over kategorierne undervejs, når I arbejder med spillet.

TIL ELEVERNE

4 forskellige slags ord:

generelle ord = de ord I bruger når I taler sammen og skriver til hinanden

skolefaglige ord = ord I bruger i flere fag - fx analysere, organisere, abstrakt, princip, kommunikere

førfaglige ord = de ord I kan bruge både i og udenfor skolen, men som er lidt faglige - fx vaccination, forurening, dyreliv, rap, højdespring, ligning, værktøj, madordning, personkarakteristik, instrumenter osv.

faglige ord = de ord I bruger i fagene i skolen - fx i historie, natur/teknologi, matematik osv.

Den cirkulære designskabelon

Professionshøjskolen Absalon har i samarbejde med Avedøre Skole og Tybjerg Privatskole udviklet en skabelon med tilhørende undervisningsmaterialer til arbejdet med faglig ordforrådstilegnelse og autentisk kommunikation i engelsk på mellemtrinnet og i udskoling.

Den cirkulære designskabelon kan du som lærer bruge til selv at designe undervisningsforløb ved hjælp af. Til skabelonen er tilknyttet forskellige ordforrådsfokuserede aktiviteter til arbejdet med udvikling af fagligt ordforråd og faglig kommunikativ kompetence.

Designskabelonen er lavet således, at den består af to hovedakser – 1) en horisontal akse, der beskriver undervisningsforløbets progression, og 2) en vertikal akse, der beskriver den faglige fordybelse og de aktiviteter, der er knyttet til undervisningsforløbet.

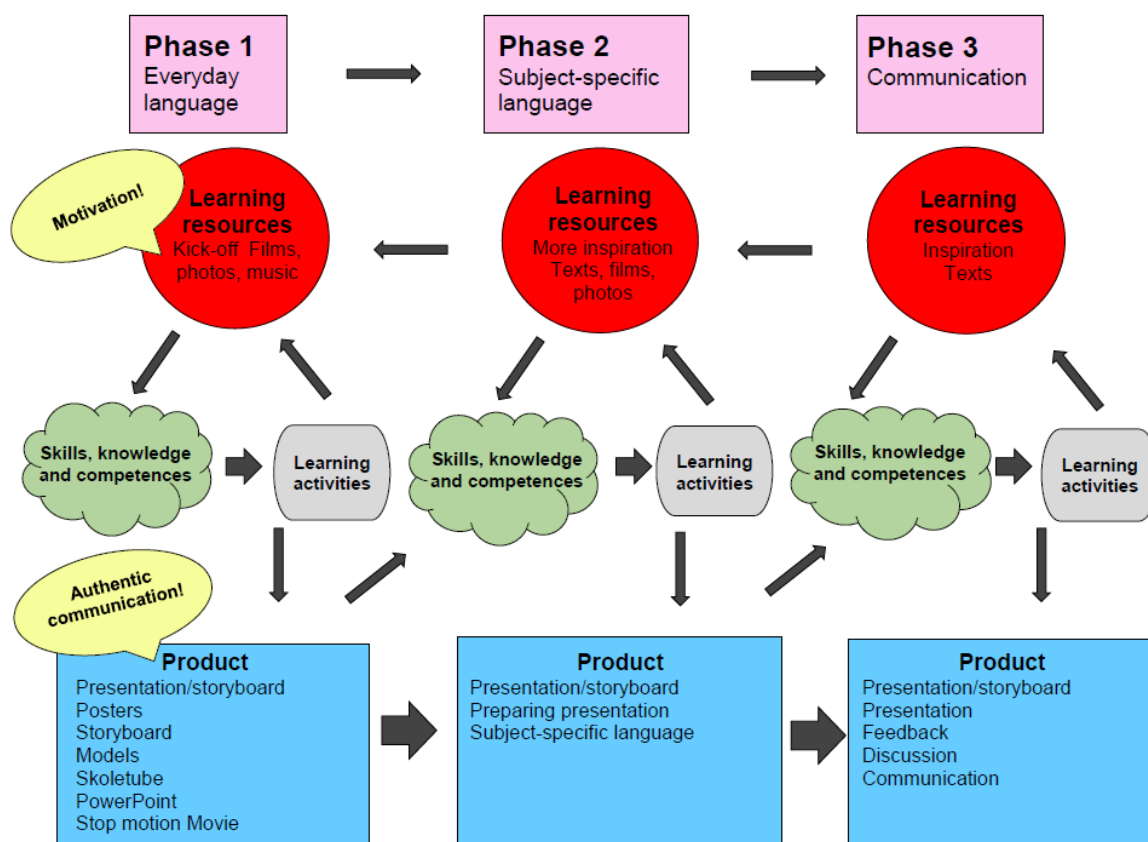
1. Den horisontale akse er bygget op om tre faser med faglig progression og fagligt fokus.
2. Den vertikale akse er bygget op af læremidler, læringsaktiviteter, kompetencer, færdigheder og viden.

Designskabelonen læses fra venstre mod højre, og så arbejder man sig rundt i hver fase, og så bevæger man sig fra venstre mod højre. Det kan godt være, at man skal rundt to gange i fase 1 for at sikre sig, at eleverne har den tilstrækkelige forforståelse. Det er også muligt at vende tilbage til en tidligere fase, hvis det viser sig, at forforståelsen ikke er tilstrækkelig, når man er gået videre til næste fase. Cirklerne skal ses som cirkler, der overlapper hinanden og derved danner en slags spiral.

Designskabelonen er opdelt i tre faser, hvor der primært fokuseres på elevernes:

- Fase 1: Hverdagssprog, forforståelse og motivation.
- Fase 2: Udvikling af fagspecifikt sprog og fagbegreber, konsolidering af det faglige ordforråd til produktivt ordforråd.

- Fase 3: Kommunikation med brug af fagspecifikt sprog i forhold til en bestemt målgruppe/modtager.

Fase 1: Hverdagssprog

Kickoff

I denne fase skal elevernes interesse og motivation vækkes. De skal præsenteres for billeder, lyd, tekst om emnet for at sætte deres tanker i gang. Alt, hvad der kan sætte deres motivation og begyndende viden om det faglige område i gang, er omdrejningspunktet for denne fase.

Brainstorming

I denne fase skal eleverne arbejde med keywords og hverdagssprog om emnet - evt. blandet med fagsprog.

Arbejdet med det endelige produkt påbegyndes

Her introduceres eleverne til forskellige medier som fx: stop motion, PowerPoint-præsentationer, moviemaker, BookCreator eller lignende, for at eleverne kan lave en skitse eller et storyboard til deres produkt. De første overskrifter og keywords skrives på.

Fase 2: Fagspecifikt sprog

Kickoff

I denne fase skal eleverne arbejde med tekst eller film om emnet, herunder:

- Stilladsering af fagsprog og faglige keywords.
- Visualiserings-, sorterings- og kommunikationsaktiviteter.
- CL-strukturer.
- Visualiser med ordkort til væggen.
- Sorteringsopgave ift. forforståelse af de faglige ord i kategorierne: rød (kender ikke), gul (usikker), grøn (sikker på betydning og kan anvende det).
- Stilladserende handouts - fx ordkort, hvor ordene skal bruges i forskellige kontekster med henblik på konsolidering af et begyndende fagligt ordforråd.
- Kommunikationslege med faglige ord - fx information gap aktiviteter.
- Læseaktiviteter, hvor de faglige ord indgår med henblik på forståelse af ordene i kontekst.

Fase 3: Kommunikation

I denne fase er der primært fokus på kommunikation og formidling af ny faglig viden til andre. Her arbejdes med formidlingsformer, målgrupper og målrettet sprog.

Eleverne skal formidle deres nye viden til andre. Læreren rammesætter målgruppen i forhold til alder, forforståelse osv. Hvis målgruppen er elever i et andet land, kan der også tales om kulturforskelle og arbejdes med interkulturelle kompetencer. Desuden skal eleverne indtænke eksplicitering og tydelighed i forhold til deres formidling af den faglige viden til eleverne i fx et andet land. Der kan benyttes forskellige medier til formidlingen - fx: Show and tell movie, stop motion, podcast, moviemaker, slides/PowerPoint-præsentationer.

Ideen er, at elevernes produkt skal produceres løbende i takt med, at de får en større og større faglig viden og et tilhørende ordforråd.

Dvs. at eleverne i fase 1 gør sig tanker om, hvordan de vil formidle deres viden, titel, indhold, afsnit/scener/slides osv. I fase 2 arbejder eleverne mere i dybden med det fagspecifikke ordforråd og fordyber sig i temaet, og i fase 3 handler det for eleverne om at kommunikere deres nye viden og bruge deres nye faglige ordforråd.

Lysegule talebobler

Opmærksomhedspunkter ifm det at lave et undervisningsdesign. Man lykkes kun, hvis eleverne er motiverede og engagerede i noget, som de finder vedkommende og relevant. Der skal være en modtager, lokalt i klassen, lokalt på skolen, en anden skole, andre elever i lokalsamfundet eller bredere ud i samfundet, internationalt/globalt - altså via kontakt med elever fra Norden, Europa eller andre steder i verden.

Røde cirkler - Learning resources

I de røde cirkler ligger læremidlerne og dermed alt, hvad der kan bruges til at sætte eleverne ind i feltet, emnet, projektet, problemstillingen, udfordringen, fagsproget etc. - således hele det semantiske felt - fx: Film, foto, musik, artefakter, tekster, undervisningsmaterialer.

Grønne skyer - Skills, knowledge, and competences

I de grønne skyer ligger de forskellige færdigheder, kompetencer og den viden, der kan arbejdes med i de tre faser - fx: De fire færdigheder - tale, læse, skrive og lytte; den lingvistiske kompetence - fagligt ordforråd; videnstilegnelse - faglig viden.

Eleverne skal øve færdigheder med henblik på at blive kommunikativt kompetente, så produktet kan komme nogle andre til gode, og eleverne får udvidet deres fagsprog og faglige viden.

Grå skilte - Learning activities

I de grå skilte ligger måder, der kan arbejdes med det faglige indhold, færdigheder og kompetencer. Det drejer sig om følgende: Undersøgelse, tilegnelse, produktion, øvelse, kollaboration og diskussion. Fx kan nævnes en dictogloss (se fx *Dictogloss - Plastic Oceans: What is the impact of pollution in the oceans*), som kan involvere flere af ovenstående læringsaktiviteter samtidigt.

Lyseblå firkanter - Product

I de lyseblå firkanter ligger produktet, der er målet for arbejdet med det faglige indhold, færdighederne og kompetencerne. Der tilstræbes, at produktet er et eksempel på autentisk kommunikation. Produktet skal blive til for nogle andres skyld. Der skal altså være en autentisk modtager i form af fx en anden klasse, andre elever, der kommunikerer til og med. Produktet skal således 'præsenteres' for nogle andre.

Sorte pile

De sorte pile viser vejen og elevernes arbejde rundt i skabelonen - både progressionen i forløbet og relationen mellem elementerne i det faglige arbejde hen over forløbets faser.

Forløbseksempler i engelsk og tysk

Her er to forløbseksempler i engelsk og to i tysk. Forløbene er udviklet som en del af undersøgelsen. De er udformet forskelligt og har forskellige tematikker, men har alle fokus på ordforråd. Derudover er der en introduktion til værktøjet ”placemats”. Værktøjet er også afprøvet som en del af undersøgelsen.

Eksemplerne kan downloades nedenfor, ligesom de også findes under tilknyttet materiale.

Engelsk

- [A Undervisningsforløbet: *Metropolism*](#)
- [B Undervisningsforløbet: *Plastic in the Oceans - The plastic problem*](#)
- [C Værktøjet ”placemats”](#)

Tysk

- [D Undervisningsforløbet: *Lebensmittelverschwendung - Nein danke!*](#) (både en dansksproget og en tysksproget version)
- [E Undervisningsforløbet: *Zu gut für die Tonne - Lebensmittelverschwendung vermeiden*](#)

Kilder

Teorilitteratur

Alfredsen, I. F., Balle, S. H., Bencard, L. Ø. & Olsen, M. (2019). Working Locally and Globally in an Intercultural Context. *Sproglæreren*, Nr. 4, pp. 19-21.

Alfredsen, I. F., Balle, S. H., Bencard, L. Ø. & Olsen, M. (2020). Autentisk kommunikation og fokus på fagligt ordforråd - eksempler fra skolens engelskundervisning. *Sprogforum*, Nr. 70, pp. 47-55. Lokaliseret på <https://tidsskrift.dk/spr/article/download/131615/177369>

Andersen, H. L., Fernández, S. S., Fristrup, D. og Henriksen, B. (2015). 4. At lære ord og leksikalske fraser. I H. L. Andersen et al., *Fagdidaktik i sprogfag* (pp. 54-55). Frederiksberg: Frydenlund.

Andersen, H. L., Fernández, S. S., Fristrup, D. og Henriksen, B. (2015). 5. Betydningen af et godt ordforråd. I H. L. Andersen et al., *Fagdidaktik i sprogfag* (pp. 55-61). Frederiksberg: Frydenlund.

Andersen, L. og Henriksen, B. (2014). Kapitel 13 Ord og tekst. I H. L. Andersen et al. (red.), *Fremmedsprog i gymnasiet - teori, praksis og udsyn* (pp. 157-167). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Balle, S. H., Olsen, M. & Skovly, A. (2018). How to work innovatively with children in EFL classrooms. *Sproglæreren*, Nr. 3, pp. 5-9.

Balle, S. H. & Olsen, M. (2023). From words to text - academic writing in EFL classrooms. *NJLTL - Nordic Journal of Language Teaching and Learning*, Vol. 11 No. 3: Thematic issue on Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the Nordic countries and beyond, pp. XVI-XXVII. Lokaliseret på <https://journal.uia.no/index.php/NJLTL/index>

Christensen, B., Engberg-Pedersen, J., Grønvold, M. & Henriksen, B. (2000). Ord og Tekst. Sproglig opmærksomhed i eng uv i gym og hf. Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 25.

Fraser, S. (1995/2006). The Nature and Role of Specialized Vocabulary: What Do ESP Teacher and Learners Need to Know? *Hiroshima Studies in Language and Language Education*, Issue 9, pp. 63-75. Lokaliseret på <https://ir.lib.hiroshima-u.ac.jp/19861/files/5642>

Gibbons, P. (2009). Literacy in the Curriculum. Challenges for EL Learners. In P. Gibbons, *English Learners, Academic Literacy, and Thinking. Learning in the Challenge Zone* (pp. 43-57). Portsmouth, NH: Heinemann.

Gimbel, J. (1995/2010). Bakker og udale. *Sprogforum*, Nr. 49-50, pp. 18-25. Lokaliseret på <https://tidsskrift.dk/spr/article/download/102849/151882/211104>

Henriksen, B. (2017). Fokus på arbejdet med elevernes ordforråd i alle sprogfagene. *Sproglæreren*, Nr. 2, pp. 5-7.

Henriksen, B. (2019). Fokus på “det oversete ordforråd”. I A. S. Gregersen (red.), *Sprogfag i forandring - pædagogik og praksis* (pp. 201-225). 3. Udgave - Bind 1. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Henriksen, B. og Jakobsen, A. S. (2013). Akademiske ord og fraser - et nordisk projekt. *Sprogforum*, Nr. 56, maj. Lokaliseret på https://unipress.dk/media/14553/9788771243147_sprogforum-56.pdf

Henriksen, B. et al. (2020). Ordforråd. I B. Henriksen et al., *Hvorfor gør jeg det, jeg gør - Refleksionshåndbog for sproglærere* (pp. 89-108). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Jakobsen, A. S. (2017). From Implicit Norms to Explicit Norms - Focusing on Danish Academic Vocabulary. In R. Vatvedt Fjeld, K. Hagen, B. Henriksen, S. Johansson, S. Olsen, & J. Prentice (Eds.), *Academic Language in a Nordic Setting – Linguistic and Educational Perspectives* (pp. 59-76). University of Oslo. OSLA Oslo Studies in Language Vol. 9 No. 3. Lokaliseret på https://static-curis.ku.dk/portal/files/195902604/Osla_Jakobsen.pdf

Jakobsen, A. S. (2018). *Danish Academic Vocabulary. Four studies on the words of academic written Danish*. Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet. Lokaliseret på [https://forskning.ku.dk/soeg/result/?pure=da%2Fpublications%2Fdanish-academic-vocabulary\(dd2e8fd7-6b55-45ea-980e-7f75bof39574\).html](https://forskning.ku.dk/soeg/result/?pure=da%2Fpublications%2Fdanish-academic-vocabulary(dd2e8fd7-6b55-45ea-980e-7f75bof39574).html)

Klimazyk, P. (2023). Nachhaltigkeit als Lernziel – fächerübergreifendes Lernen in einem deutsch-dänischen Begegnungsprojekt. *NJLTL - Nordic Journal of Language Teaching and Learning*, Vol. 11 No. 3: Thematic issue on Content and Language Integrated Learning (CLIL) in the Nordic countries and beyond, pp. XVI-XXVII. Lokaliseret på <https://journal.uia.no/index.php/NJLTL/index>

Lund, K. og Bertelsen, E. (2008). At mestre et uddannelsesfagligt fremmed andetsprog - en forudsætning på en videregående uddannelse. *Sprogforum*, Nr. 44, pp. 17-24. Lokaliseret på https://unipress.dk/media/14455/978-87-7934-640-6_sprogforum_44.pdf

Olsen, M. & Balle, S. H. (2022). Trefasemodellen - Fra hverdagssprog til faglig kommunikation. I B. F. Jensen & M. P. Pettersson (red.), *Undervisning i sprogfag. 7 didaktiske design* (pp. 89-103). København: Akademisk Forlag.

Stæhr, L. S. (2019). Ordforrådstilegnelse - fundamentet for kommunikativ kompetence. I A. S. Gregersen (red.), *Sprogfag i forandring - pædagogik og praksis* (pp. 169-200). 3. Udgave - Bind 1. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Undervisningslitteratur

NA (2019). *Plastic*. Penguin Readers.

Watson, C. (2016). *Making a difference*. København: Gyldendal.

Websider

Hansen, S. H. (n.d.). Focus on: New York. Alinea. Lokaliseret på <https://engelsk.alinea.dk/course/r4g2-focus-on-new-york>

Landbrug og Fødevarer (n.d.). Madspild - en fælles udfordring. Lokaliseret på <https://lf.dk/viden-om/baeredygtighed/groenne-anprisninger/madspild-en-faelles-udfordring-for-producenter-og-forbrugere/>

Schmidt, L. (n.d.). Focus on: London. Alinea. Lokaliseret på <https://engelsk.alinea.dk/course/rcyl-focus-on-london>